

Der Vertrag von Lissabon vor dem Satvermes tiesa

Mag.iur. Līga Ziediņa

- **Privatpersonen als Subjekte, die berechtigt sind, Anträge beim Satvermes tiesa zu stellen**

Gemäß Art. 17 Abs.1 Nr. 11 des Verfassungsgerichtsgesetzes hat jedermann im Falle einer Beeinträchtigung eines in der Satversme garantierten Grundrechtes das Recht, einen Antrag auf Annahme einer Verfassungsbeschwerde beim Satvermes tiesa zu stellen. Dieses Recht steht Privaten seit dem 1. Juli 2001 zu, nachdem die entsprechenden Änderungen in Kraft getreten sind.

- **Entscheidung über die Eröffnung des Verfahrens**

Am 24. Juni 2008 hat das Satvermes tiesa eine von sieben Privatpersonen unterzeichnete Verfassungsbeschwerde (Antrag Nr. 77/2008) erhalten, in der die Antragssteller das Satvermes tiesa ersuchen, das vom Parlament erlassene Gesetz zur Ratifizierung des Vertrags von Lissabon für verfassungswidrig zu erklären. Die Antragsteller meinen, dass das Gesetz gegen Art. 101 der lettischen Verfassung – Satversme – verstoße. Das 2. Kollegium des Satvermes tiesa hat am 19. September 2008 eine Entscheidung getroffen, das Verfahren zu eröffnen und die Verfassungsmäßigkeit des Gesetzes zu prüfen (Verfahrensnummer 2008-35-01; Entscheidung über die Eröffnung des Verfahrens auf lettisch unter www.satv.tiesa.gov.lv/upload/lem_ierosin_Lisabona.htm).

- **Die Begründung des Antrages**

Die Antragsteller sind der Ansicht, dass das Gesetz ihre in Art. 101 festgelegten Grundrechte – das Recht auf politische Beteiligung an der Tätigkeit der Staats- und Regionalverwaltung im Rahmen der Gesetze – verletze, denn der Vertrag von Lissabon sollte ihrer Ansicht nach nicht von der Saeima ratifiziert werden, sondern einer Volksabstimmung unterbreitet werden.

Dass der Vertrag von Lissabon für Lettland verbindlich gemacht werde, ohne eine Volksabstimmung durchzuführen, verstoße gegen Art. 2 und Art. 77 der Satversme. Bezüglich des Verstoßes des Ratifizierungsgesetzes gegen Art. 2 weisen die Antragsteller auf Art. 50 EUV in der Fassung des Vertrags von Lissabon hin. Mit diesem Artikel wird ihrer Meinung nach das so genannte „Recht auf das letzte Wort“ verletzt, weil der Austritt aus der Europäischen Union vom Willen der anderen Sub-

jekte und nicht Lettlands abhängig gemacht werde. Da Art. 50 Abs. 1 EUV in der Fassung des Vertrags von Lissabon nur eine deklaratorische Norm sei, sei auch Art. 2 der Satversme deklaratorisch. In der Verfassungsbeschwerde wird auch geltend gemacht, dass das Gesetz gegen Art. 77 der Satversme verstoße, weil, die Saeima zwar Art. 2 der Satversme nicht *expressis verbis* aber doch letztlich im wirklichen Sinne geändert habe und so mit dem Gesetz das so genannte „Recht auf das letzte Wort“ verletzt habe.

In der Verfassungsbeschwerde sind auch Argumente zu finden, warum das Gesetz gegen Art. 68 Abs. 4 der Satversme verstoße. Erstens wird in der Verfassungsbeschwerde erklärt, dass, wenn mit dem Vertrag von Lissabon wesentliche Änderungen in den Bedingungen der Mitgliedschaft Lettlands in der Europäischen Union gemacht würden, es die Pflicht und nicht das Recht der Abgeordneten sei, diesen Vertrag der Volksabstimmung zu unterbreiten. Zweitens findet sich die Schlussfolgerung, dass mit dem Vertrag von Lissabon solche wesentliche Änderungen in den Bedingungen der Mitgliedschaft Lettlands in der Europäischen Union gemacht würden. Sie stützt sich auf drei Argumente: die Änderungen schwächten die Demokratie in der Europäischen Union, die Europäische Union sei jetzt mehr einem Staat als einer internationalen Organisation ähnlich und eigentlich sei der Vertrag von Lissabon eine Neuauflage der Verfassung für die Europäische Union.

Bezugnehmend auf die vorgestellten Gründe stellen die Antragsteller fest, dass der Verstoß gegen drei Artikel der Satversme zur Verletzung der Grundrechte der lettischen Bürger geführt habe.

Am Ende der Verfassungsbeschwerde weisen die Antragsteller auf Aussagen von Amtsträgern der Europäischen Union hin, welche ihrer Ansicht nach die Feststellung erlauben, dass die Europäische Union eine Entscheidung getroffen habe - nämlich, die im Vertrag von Lissabon geplante Ordnung um jeden Preis durchzusetzen, mit oder ohne die Zustimmung des europäischen Volkes.

Lisabonas līgums Satversmes tiesā

Mag.iur. Līga Ziediņa

- **Privātpersonas kā subjekti, kuriem ir tiesības iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā**

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu ikvienai personai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā ir tiesības Satversmes tiesā iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu. Šādas tiesības personai ir kopš 2001. gada 1. jūlija, kad stājās spēkā attiecīgi grozījumi Satversmes tiesas likumā.

- **Lēmums par lietas ierosināšanu**

2008. gada 24. jūlijā Satversmes tiesa saņēma septiņu privātpersonu parakstītu konstitucionālo sūdzību (Pieteikums Nr. 77/2008), kurā Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesai atzīt likumu „Par Lisabonas līgumu, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu” (turpmāk – Likums) par neatbilstošu Latvijas Republikas konstitūcijas – Satversmes – 101. pantam. Satversmes tiesas 2. kolēģija 2008. gada 19. septembrī pieņēma lēmumu ierosināt lietu un izvērtēt Likuma atbilstību Satversmes normām (lieta Nr. 2008-35-01; lēmums par lietas ierosināšanu atrodams www.satv.tiesa.gov.lv/upload/lem_ierosin_Lisabona.htm).

- **Pieteikumā ietvertā argumentācija**

Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka Likums aizskar viņu Satversmes 101. pantā nostiprinātās pamattiesības – likumā paredzētajā veidā piedalīties valsts un pašvaldību darbībā –, jo Lisabonas līgums esot bijis jānodod tautas nobalsošanai, nevis jāratificē Saeimai.

Padarot Latvijas valstij par saistošu jauno, Lisabonas līgumā ietvērto Līguma par Eiropas Savienības 50. panta redakciju bez tautas nobalsošanas, tiekot pārkāpts gan Satversmes 2. pants, gan Satversmes 77. pants. Attiecībā uz Likuma neatbilstību Satversmes 2. pantam Pieteikuma iesniedzēji norāda, ka ar Lisabonas līgumu grozītais Līguma par Eiropas Savienību 50. pants pārkāpj t.s. „pēdējā vārda” tiesības, jo izstāšanās no Eiropas Savienības esot padarīta atkarīga no citu subjektu, nevis Latvijas gribas. Tā kā jaunā Līguma par Eiropas Savienības 50. panta pirmās daļas redakcija esot deklaratīva rakstura norma, arī Satversmes 2. pants kļūstot par deklarā-

tīvu normu. Savukārt attiecībā uz Likuma neatbilstību Satversmes 77. pantam konstitucionālajā sūdzībā tiek norādīts, ka, lai gan Saeima nav *expressis verbis* attiecīgā procedūrā grozījusi Satversmes 2. pantu, tomēr tā pēc būtības ir grozījusi šo pantu, pārkāpjot pēdējo jēdziena „tautas suverenitāte” robežu.

Pieteikuma iesniedzēji argumentē arī savu viedokli par to, kāpēc Likums neatbilst Satversmes 68. panta ceturtajai daļai. Pirmkārt, konstitucionālajā sūdzībā tiek secināts, ka gadījumā, ja ar Lisabonas līgumu tiktu veiktas būtiskas izmaiņas nosacījumos par Latvijas dalību Eiropas Savienībā, tas ir deputātu pienākums, nevis tiesības Lisabonas līgumu nodot tautas nobalsošanai. Otrkārt, par to, ka ar Lisabonas līgumu tiek veiktas būtiskas izmaiņas nosacījumos par dalību Eiropas Savienībā, liecinot trīs pazīmes – tās mazina demokrātiju Eiropas Savienībā, pietuvina Eiropas Savienību valstiskam veidojumam un tās ir uzskatāmas par jaunu Eiropas Savienības konstitūciju.

Ņemot vērā minēto, Pieteikuma iesniedzēji secina, ka minēto trīs Satversmes pantu pārkāpums ir novedis pie Latvijas pilsoņu Satversmē nostiprināto pamattiesību neattaisnojama pārkāpuma.

Konstitucionālās sūdzības nobeigumā Pieteikuma iesniedzēji norāda uz Eiropas Savienības augstāko amatpersonu izteikumiem, no kuriem skaidri izrietot, ka Eiropas Savienība ir pieņēmusi lēmumu panākt ar Lisabonas līgumu plānotās kārtības ieviešanu par jebkādu cenu, tajā skaitā, bez vai pat pret Eiropas tautas gribu